

Sosiaaliturva biokapitalismissa

Hyvinvointivaltion kestävä suunta -seminaari

20.4.2021

Eeva Jokinen

Teollinen kapitalismi - biokapitalismi

Mistä tuotteen arvo (ja lisäarvo) koostuu

Teollisessa kapitalismissa

- Teknologia ja työnjohto-oppi (liukuhihna, työn palastelu ja jakaminen)
- Massatuotanto ja suuret varastot
- Oletettu yhteinen idea ja unelma (perhe)autosta
- Abstrakti työ, jota voi mitata työaikana ja siitä maksettavana palkkana

Biokapitalismissa:

- Ketterät tiimit, jatkuvasti itseään kyseenalaistava ja parantava työprosessi ja sen innostava johtaminen
- Pienet sarjat, mahdollisimman ”laihat” varastot
- Yksilölliset autot
- Huipputeknologia, joka säätelee ja ohjaa soljuvaa tuotantoa
- Asiantuntijaosaajat, jotka ovat yhdessä keksineet, suunnitelleet ja rakentaneet, opettaneet ja korjaavat sekä huoltavat teknologiaa
- Nokkelat algoritmit, jotka suunnittelevat tehokkaimmat logistiikkaketjut
- Käyttäjien ja wanna be -käyttäjien halut, toiveet, unet ja tarpeet (joita yritykset sosiaalisen median avulla kapitalisoivat)

Biokapitalismi (tai kognitiivinen biokapitalismi)

- Talouden muoto, kapitalismin muunnelma, joka hyödyntää erityisesti ihmisen elämää, elämänkertaa, ”lajityypillisiä” kykyjä ja elämäntaitoja, halujamme ja haaveitamme
- Tärkeitä ovat sosiaalisuus, tunteet, kyky viestiä, muodostaa verkostoja, ymmärtää symboleja, koodata ja purkaa koodeja, ennakoita, odottaa, olla empaattinen, ajatella ja aistia yhdessä
- Nimi dynaamiselle kudelmalle, jossa kapitalistinen arvontuotanto perustuu aina vain useammin ”ihmiskehossa elävään kumuloituvaan tietoon” ja koko ”elämästä tulee työtä”

Sosiaaliturvaa aina työssä oleville?

- Sosiaaliturvan kannalta keskeistä on, että työ ei enää ole yksinään hyvä sosiaalisen turvallisuuden ”sarana”, sillä
 - työstä on tullut monin tavoin epämääräistä ja rajatonta
 - työtä tapahtuu myös työajan ja -paikan ulkopuolella
 - työtä tekevät myös he, joilla ei ole työmarkkinasuhdetta
 - työstä suuri osa tapahtuu eläväisten (ja ei-eläväisten) älyyn ja luovuuteen liittyvillä ”yhteismailla”

Ilmeiset johtopäätökset

- Koska biokapitalistinen tuotanto tarvitsee elämää yleensä, ihmisten elämänkertaa, yksitaisista kantajistaan irrotettua yleistä älyä, affektiivisuutta ja tekemistä, näistä tulisi myös maksaa esimerkiksi perustulomuotoisena
- Koska kaikilla on elämä, tämä ”biotulo” tulisi maksaa kaikille
- Ei pidä luopua palkkatyösuhteisiin liittyvistä minimiehdoista jne, jotta perustulo ei laske työn hintaa
- Tuki osuustoimintamuotoisille yrityksille

Mitä tekemistä tällä on ekohyvinvoinnin kanssa?

- Kaikki perustuksia myöten
- Kuvatun kaltainen halujen ja tuotantojärjestelmän ja kaiken siihen väliin mahtuvan toiminnan ja valtakenttien ”kudelma” on tullut mahdolliseksi ottamalla haltuun uusiutumattomia luonnonvaroja, maksamalla pientä palkkaa kehittyvissä maissa, olemalla välittämättä biosfäärin suojeluun liittyvästä tiedosta ja osin säätelystäkin kehittyvissä maissa
- Ei ole olemassa erikseen ekohyvinvointisosiaaliturvaa ja jotain muuta sosiaaliturvaa
- Hyvä uutinen: koska kyseessä on dynaaminen prosessi, pääsee siihen käsiksi sekä tutkimuksen että politiikan keinoin miltei mistä kohti vain

Kirjallisuutta

- Melinda Cooper & Catherine Waldby: Clinical Labor. Tissue Donors and Research Subjects in the Global Bioeconomy. Duke University press 2014.
- Andrea Fumagalli, Anfonso Giuliani, Stefano Lucarelli & Carlo Vercellone: Cognitive Capitalism, Welfare and Labour. Routledge 2019.
- Helena Hirvonen, Laura Mankki, Iiris Lehto & Eeva Jokinen: Ammatillinen toimijuus lean-ajattelussa. Kirjassa Tasa-arvopolitiikan suunnanmuutoksia. Gaudeamus 2020.
- Eeva Jokinen: Elämä 2000-luvulla – pätkätyön prekaari käyttöliittymä. Teoksessa Rapautuvan palkkatyön yhteiskunta. Vastapaino 2018.
- Christian Marazzi: Finanssikapitalismin väkivalta. Tutkijaliitto 2015.
- Cristina Morini & Andrea Fumagalli: Life put to work: Towards a life theory of value. Ephemera 2010, 3-4.